MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONI-MINISTEERIUM

RIIKLIKU KÜBERTURVALISUSE UUDISKIRI

2021-04

SELLE KUU UUDISKIRJAS

Locked Shields

CyCon

Lennart Meri konverentsi vestlused

Võrdlev raport Eesti ja Jaapani küberturbe korraldusest

Esimene milCERT-ide konverents

eGA koostöö ENISA-ga

Cybernetica koostöö Jaapanis ja Palestiinas

Et liituda uudiskirja meililistiga, kirjuta martin.paluoja@mkm.ee

Riikliku küberturvalisuse osakonna loomine

1. mail 2021 alustas MKM-is tegevust riikliku küberturvalisuse osakond, kelle põhiülesandeks on üleriigilise küberturvalisuse tagamise juhtimine, korraldamine ja koordineerimine. Uue osakonna loomine korrastab ja ajakohastab riigi küberturvalisuse juhtimist ja kriisihaldust. Osakond moodustati valdavalt olemasolevate ametikohtade baasil. Riikliku küberturvalisuse juhiks ja osakonna juhatajaks määrati **Raul Rikk**. Osakonna põhilisteks tegevusteks on lisaks valdkonna igapäevasele suunamisele poliitika kujundamine, arengukavade väljatöötamine ning elluviimise seire, algatuste eestvedamine ja õigusaktide ettevalmistamine. Osakond kuulub digiarengu asekantsleri valdkonda.

OSCE usaldusmeetme ellu viimine

2020. aasta juunis võttis Eesti koos Austria ja Belgiaga vastu otsuse hakata juhtima OSCE küberusaldusmeedet number 14 (CBM 14), mis keskendub avaliku sektori ja erasektori partnerlusele (Public-Private Partnerships ehk PPP). Aprillis jagasid eestvedajad OSCE osalisriikidega ühist ebapaberit ja üleskutset täita maikuu lõpuks ära küsimustik enda PPP kogemustest, mis aitab suunata CBM 14 järgmisi tegevusi. OSCE-s on kokku 16 küberusaldusmeedet. OSCE avaldas hiljuti küberusaldusmeetmete teemal ka interaktiivse e-kursuse, mille raames ka Eesti kübersaadik Heli Tiirmaa-Klaar annab ülevaate CBM 14 teemal. Rohkem infot kyberpol@mfa.ee.

Toetuse avaldamine seoses SolarWindsi intsidendiga

15. aprillil teatasid Ameerika Ühendriigid meetmetest, millega Venemaa valitsus vastutusele võtta muu hulgas ka SolarWindsi küberitsidendi ja katsete eest sekkuda USA 2020. aasta valimistesse. Laiendati sanktsioonide ulatust, saadeti välja 10 Vene diplomaati ja määrati sanktsioonid valimiste sekkumistega seotud ettevõtete ja üksikisikute vastu, kes toetavad SolarWindsi sissetungimise ja muude hiljutiste küberintsidentide eest vastutavate Venemaa luureteenistuste pahatahtlikku tegevust. Sellele järgnesid ka NATO, Euroopa Liidu ja paljud riiklikud toetusavaldused, sealhulgas Eesti välisministeeriumi avaldus.

NATO Cyber Defence Pledge

15. aprillil korraldas Kaitseministeerium ja NATO koostöös Välisministeeriumi, NATO Küberkaitsekoostöö Keskus (CCDCOE) ja Eesti Kaitsetööstuse Liit kolmanda NATO Cyber Defence Pledge konverentsi. Konverentsi iga-aastane eesmärk on jagada riikidevahelisi parimaid praktikaid NATO pika-ajalise küberturvalisuse arengute teemal, mille spetsiifilisem suund keskendub küberintsidentidele vastamisele. Selle aasta virtuaalformaadis peetud konverentsi lisandväärtus oli kõrgetasemelise strateegilise arutelu lisandumine NATO

Foto: NATO CCDCOE

küberkaitse edasisest suunast järgmise kümnendi jooksul ja tarneahelate turvalisusest (s.h. erasektori kaasamisega). Viimasega sidus konverents ka eelmise aasta küberkaitse lubaduse teema 5G arengute arutelu jätkamisega. Ürituse kõrghetkel liitus sellega 173 vaatajat geograafiliselt 27-st NATO liitlasriigist. Konverentsi ajal avaldas USA Valge Maja SolarWinds küberrünnaku omistamise RU-le koos teiste RU vastu võetud sammudega. Loe avaldust siit.

16. aprillil korraldas NATO CCDCOE NATO Cyber Defence Pledge virtuaalkonverentsi kõrvalürituse „NATO Cyber Defence: A Decade of Opportunities and Challenges“. Kõrvalüritus kaasas konverentsile huvigrupid ja NATO eksperdid, et avalikult arutada NATO küberkaitse suundi ja tarneahelate kaitset (sh murranguliste tehnoloogiate ning kübermaastiku ohtude mõju rahvusvahelises julgeolekukeskkonnas). Ürituse kokkuvõttega tutvu siin.

Küberkaitseõppus Locked Shields

NATO Küberkaitsekoostöö Keskus korraldas 13-16. aprillil koostöös arvukate partneritega maailmas ainulaadset rahvusvahelist küberkaitseõppust Locked Shields. Igal kevadel toimuval õppusel harjutavad eksperdid riigi julgeoleku seisukohast oluliste küber-füüsiliste süsteemide kaitset ja kriisiolukorra kogu juhtimissüsteemi ulatuslike küberrünnete korral. Alates 2010. aastast korraldatud õppus on alati olnud suures osas virtuaalne, kuna „sinised tiimid“ (ekspertide meeskonnad, keda koolitatakse) osalevad oma koduriikidest. Esmakordselt õppuse ajaloos suunas ka valdav osa korraldusmeesko nnast õppuse käiku eri riikidest üle maailma. Tulemuseks oli kõige keerukam ja globaalsem Locked Shields, mis seni on korraldatud. Eri rollides lõi õppusel kaasa kokku üle 2000 eksperdi 30 riigist. Küberkaitsekoostöö keskuse ülema kolonel Jaak Tarieni sõnul on Locked Shieldsi üks peamisi eesmärke edendada koostööd NATO riikide ja teiste sarnaselt mõtlevate partnerite vahel. Õppusel osalejate ülesandeks on reaalajas tegeleda erinevate riigi kaitsevõime seisukohast oluliste küber-füüsiliste süsteemide vastaste küberrünnete tõrjumisega, näiteks harjutati elektrivarustussüsteemide, õhutõrjesüsteemide, veepuhastusjaama ja esmakordselt ka kaitsevägedele adekvaatset ohupilti tagavat satelliidisüsteemi kaitset. Lisaks peavad osalevad meeskonnad lahendama strateegilisi ülesandeid, viima läbi digiekspertiisi, lahendama õigusküsimusi, vastama meediapäringutele ja reageerima infooperatsioonidele. Õppust üles ehitades lähtutakse küberruumis varitsevatest ohtudest, mis on ühiskonna ja kaitseväe tegevuse seisukohast kõige kriitilisemad.

Foto: NATO CCDCOE

Küberjulgeoleku konverents CyCon

25-28. mail korraldab NATO Küberkaitsekoostöö Keskus taas üht järjekordset maailma küberkogukonnas hinnatud sündmust – rahvusvahelist küberjulgeoleku konverentsi CyCon, mis tänavu toimub esmakordselt virtuaalselt. CyCon 2021 peateemaks on “Going Viral“. Esindusliku sündmuse avakõne teeb president Kersti Kaljulaid, teiste esinejate seas on NATO sõjalise komitee esimees Air Chief Marshal Sir Stuart Peach, NATO asepeasekretär uute julgeolekuohtude alal David van Weel ja küberekspert Dmitri Alperovitch ettevõttest Silverado Policy Accelerator. Huvilistel on võimalus sündmusele registreeruda siin.

“Lennart Meri Konverentsi vestlused”

Rahvusvaheline kaitseuuringute keskus (RKK) avaldas sarjas “Lennart Meri Konverentsi vestlused” aprillis haarava arutelu küberruumi ja turvalisuse teemadel.

E-riigi Akadeemia küberturvalisuse vanemekspert Merle Maigre ja Oxfordi Ülikooli professor ning Briti Riikliku Küberturvalisuse Keskuse asutaja ja eksjuht Ciaran Martin arutlevad küber-

ruumi sõlmteemadel: küberrünnakute motiivid ja mõju, Hiina ja Venemaa soovid ja võimekus, kuidas heidutada ja luua kerksust, kuidas valmistuda rünnakuteks ja õppusteks, omistada

Merle Maigre ja Ciaran Martin. Foto: eGA

rünnakuid süüdlastele ja saavutada neis teemades läbipaistvus. Selgus, et küberruum on muutunud suurvõimude konfliktide tandriks, ent ometi ei pea olema poliitilist motiivi, et küberruumis tõsist kahju tekitada.

Naudi seda ja teisi Lennart Meri Konverentsi lennukaid vestlusi järele vaadates siin. Lennart Meri Konverentsi uus toimumisaeg on 3.-5. septembril 2021.

Maikuus ilmub RKK raport Jaapani ja Eesti küber-väljakutsetest ja lahendustest.

Põhjaliku raporti autoriteks on Eesti ja Jaapani küberturvalisuse eksperdid ja praktikud. Kahe geograafiliselt kauge riigi ees on just selles teemas väga sarnased kompleksed probleemid, tugev ühisosa on ka riikide huvides ja võimalikes lahendustes. Kahepoolses koostöös saaks seniseid parimaid praktikaid ja kogemusi võrreldes palju üksteist aidata, samuti saaks küberteemades tugevad Eesti ja Jaapan ühiselt panustada ka sel alal vähem arenenud riikide järele aitamisse. Käesolev raport ongi üks samm koostöö tugevdamisel, andes nii ülevaate seni tehtust kui ka konkreetseid soovitusi, kuidas Jaapani ja Eesti koostöö saaks küberturvalisuse alal tugevneda.

CybExer ja EDA korraldavad esimese milCERTide konverentsi

Euroopa Kaitseagentuuri juhtimisel ja koostöös ettevõttega CybExer Technologies korraldatakse sel aastal esimene EU MilCERT Interoperability Conference (MIC). Konverentsi eesmärk on edendada Euroopa Liidu riikide milCERTide ja nende sidusrühmade vahelist koostööd.

Tegemist ei ole tavapärase konverentsiga: programm koosneb lisaks aruteludele ka praktilistest harjutustest. Nii juhtkonna tasandi inimesed kui tehnilised töötajad kaasatakse tegevustesse, mis toetavad parimate praktikate jagamist ja koostöö edendamist. Veebruaris toimus konverentsi tehniline osa, kus milCERTide meeskonnad võtsid osa koostööle suunatud küberharjutusest, mis viidi läbi CybExeri harjutusväljakul. Ürituse strateegiline osa leiab aset juunis, pöörates erilist tähelepanu stsenaariumipõhistele aruteludele, uute lahenduste leidmisele ning ühistegevuse järgmistele sammudele.

Cybernetica koostöö Jaapanis ja Palestiinas

Cybernetica mitmeaastane koostöö Jaapanis Sumitomo Trust Bankiga jõudis kolmanda pilootprojektini, mille raames ühendati UXP andmevahetuse platvormiga erinevad teenusepakkujad avalikust ja erasektorist. Innovatiivse lähenemisena loodi projekti käigus ka unikaalne andmehalduslahendus, mis annab õiguse kasutajatele hallata ise oma nõusolekuid andmete kasutamise lubamiseks teenusepakkujatele. Pilootprojekti käigus loodu tõestab platvormi küpsust teenuse kasutusele võtmiseks, mis on oodatud toimuma lähitulevikus.

Cybernetica uuendab koostöös Palestiina Omavalitsuse side- ja infotehnoloogia ministeeriumiga kasutusel olevat turvalise andmevahetuse kihti kaasaegse UXP andmevahetuskihi peale. Cybernetica pakub nii tehnilist lahendust kui ka nõustamist, mis loob vundamendi uute digiteenuste loomisele tulevikus.

Ramallah, Palestiina. Foto: Silver Tambur

eGA alustas ENISAga koostööd

Raamlepingu "Küberjulgeoleku strateegiate, indeksite ja raamistike toetamine" raames toetavad eGA eksperdid ENISA (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Agentuur) tööd aastail 2021–2024 aidates liikmesriikidel välja töötada riiklikud küberturvalisuse strateegiad, kaardistades küberturvalisuse mõju kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete indeksite abil ning töötades välja küberturvalisuse taksonoomiad ja hinnates küberturvalisuse taset. Esimene koostööleping hõlmab ELi liikmesriikide küberturvalisuse kampaaniate ja kodanike teadlikkuse tõstmise analüüsi. Lisaks eGA ekspertidele on projekti kaasatud ka Eesti tunnustatud kübereksperdid. Loe lähemalt siit.